

TÖRTÉNELMÜNK NYOMÁBAN

PEST MEGYEI VIKTOR EGYESÍTETT SZOCIÁLIS INTÉZMÉNY SZADAI OTTHONÁNAK PÁLYÁZATA

Szada, 2020. 06. 18.

Készítette:

Szabó Tiborné
Koródi Imréné
Vazicsek Róbertné

1.Intézmény jelenlegi helyzete, feladatköre, fenntartója

Otthonunkban bentlakásos intézményben folyó gondozási tevékenység alatt az igénybe vevők részére, olyan fizikai, mentális, életvezetési, egészségügyi ellátást nyújtunk, amely a lakóink szociális, testi, szellemi állapotának megfelelő egyéni bánásmódban való részesítést jelent.

Teljes körű ápolást, gondozást nyújtó szociális otthon a miénk. Célunk az idősek otthonában elhelyezett személyek életkörülményeinek javítása, életminőségük növelése.

Központunk Sződligeten van telephelyeink Domonyba, Vácon, Pilisvörösváron található, így vagyunk mi öten egy intézmény a Pest Megyei Viktor Egyesített Szociális Intézmény, nevünkből is adódik, hogy a Pest megyei kirendeltséghez tartozunk.

Otthonunk jelenleg 51 idős ember ellátását látja el. Célunk az idősek otthonában elhelyezett személyek életkörülményeinek javítása, életminőségük növelése.

Alkalmazottainak megalapozott tudással és gyakorlattal rendelkező emberek, akik szívükön viselik lakóink sorsát. Azt szeretnénk, hogy lakóink érezzék: méltóság, szeretet, megbecsülés övezi mindennapjaikat, ahol „ezüst” éveik tartalommal töltődnek ki.

Filozófiánk:

„Az emberi méltóság megőrzése, az emberhez méltóélet biztosítása az életkor legvégső határáig, a személyre szóló gondozás, ápolás megvalósításán keresztül”.

2. Az intézménynek helyt adó település Szada nagy község bemutatása

Szada Budapesttől 30 km-re fekvő, a Gödöllői dombság tövében elhelyezkedő község.

A Szada név egyesek szerint a finnugor nyelvből származik, és valaminek a száját (*száda*), nyílását, bejáratát jelenti. Gödöllő felől nézve a település pont egy völgy bejáratánál van. A település határában ered a Rákos-patak. Az első írásos emléke 1325-ös oklevélben van. I. Lajos király Szadát és Gödöllőt 1325-ben Pohárus Péternek adományozta, aki Abaúj-Torna vármegye főispánja volt. A háborúk alatt elnéptelenedett, majd az 1620-as évek körül kezdődött a visszatelepülés.

Szada község címere zöld alapon, két részre bontott pajzs. A zöld mező alapon jobb oldalt a piros-fehér megosztás az Árpád sávost jelképezi, míg bal oldalt kék háttérben az aranyfa régi Szadára utal (Gyümölcstermő Szent Szada). A címert a község neve fedi.

A Szada címerében látható aranyfa jelentése, hogy a szadaiak a gyümölcsstermesztésben találták meg boldogulásukat. A 15.149 gyümölcsfával Szada az 1895-ös évben a váci alsó járásban a második helyen állt. Ez a csodálatos szőlő- és gyümölcskultúra virágzott a két háború között, sőt a háború frontjának átvonulása után az 1940-es évek második felében még újjáéledt. „A termő ékes ága ma is címerünk része, ott díszlik az oltalmazó dombok oldalába mélyre vetett, megtartó gyökerek fölött, amint a múlt felett van a jelen, és mindaz, ami a jövőből belátható”

Régi pesti elnevezése, Szadának Gyümölcstermő szent Szada

Szada épületei

1794-ben épült a római katolikus temploma.

A református templomát 1928-ban emelték a főúton, falu közepén, szemben a római katolikus templommal szemben.

A Grassalkovich család 1810, más források szerint 1820 körül építtette kúriáját, melyet később a Pejácsevich, végül a Bánó család birtokolt, ez 1944 után Népfőiskola volt, később tanácsháza, iskola jelenleg a Faluháznak ad helyet. Falán az 1848/49-es, valamint az 1956-os forradalom és szabadságharc emléktáblája található.

Pejácsevich kúria

Székely Bertalan Múteremház Galéria

Székely Bertalan egykori nyaralója és műterme a település központjához közel lévő parkban, vagy ahogyan a szadaiak nevezik: a Székely-kertben (Székely Bertalan u. 22.) áll. A ház és a kert a nagyváradi káptalan ispáni birtoka volt. Ismeretes, hogy a káptalant a kora középkortól Szada egyik földbirtokosaként jegyzik. A festő a z 1880-s évek végén az eladóvá vált kertet és házat megvásárolta majd közel 20 éven át nyaraló és alkotóhelyként használta. Itt épült fel Múteremháza is, amelyet a hagyomány szerint jó barátja Schulek Frigyes építész tervezett számára az 1880-as évek végén. 2006-ban U. Nagy Gábor Ybl díjas építész tervei alapján felújították és belső terét átalakították. Az átalakítás révén egy különös hangulatú, többfunkciós egyedi tér jött létre, amely kortárs kiállítóhelyként fogadja elsősorban Szadán és környékén élő képzőművészek alkotásait. A Székely-kert bejárata mellett álló épület a festő egykori lakóháza. A többfelosztású épület egyik helyisége a művész írásos és tárgyi emlékeit bemutató kiállítóter, míg a másik rajtanodaként és közösségi térként működik.

A Székely-kertben található eperfát, a legenda szerint, még Székely Bertalan ültette, ezért azt a település közössége nagy becsben tartja.

„Nyáron, mikor hivatalos kötelességétől szabadulhatott, kiköltözött Szadára, abba a csöndes, kies fekvésű magyar faluba. Nem jár arra vasút, Gödöllőről jutni oda. Igazi derült, magyar tájék, hol összeér a dombvidék a síksággal, a dombokon, hegyeken az erdő a szőlőskertekkel, a szőlők, földek az akácok kertekkel. Nincs itt földhözragadt szegénység, de nincs is nivelláló jó mód; egy-két úrilak is a kertje sűrűjébe húzódik. Pihenni való csendes hely. Idillként szövődnek az itt töltött napok évtizedeken át Székely életébe. Itt enyhült meg kedélye, midőn több időt szentelhetett családjának és a pihenésnek; itt frissülhetett fel képzelme, a szabad természet játékaival elmerengve telhetett meg új benyomásokkal. Bár igazában itt is keveset pihent vagy szórakozott.

Még zöldülnek a fák, hol a hűs árnyékban oly sokat és sokszor olvasott vagy írogatott; ha megfordulunk a faluban vagy a környékén, köszöntenek azok a kis képek, másukat vázlatkönyveiben, festményeiben leljük fel; a domboldalban ott legel a gulya, a ménes, ott leste el és rögzítette biztos kézzel az állatok pillanatnyi mozdulatát. Dolgozott nap-nap után, mint az erős atléta, hogy erejét gyarapítsa, fegyvereit kipróbálja. Telítette fantáziáját, gyakorolta rajz béli, festés béli készségét, csiszolta nagy elméjét a tudományos és a szépirodalom jeles alkotásain. A művészet nagy feladatait magyarázta fiának és oktatta kis leányát megható odaadással a tudás elemeire. Régebben csak bérelt nyári lakást a domboldali úriházak némelyikében, később maga szerzett egy szerény házat és tágas kertet, hová műtermet építtetett, hogy ha a hőség elúzi a városból, itt dolgozhasson. Egyszerűen, igénytelenül élt itt is; a jó falusi nép nem is sejtette, nem sejtette, micsoda kiváló ember él az ő körökben. Nem szerette a fényűzést, kerülte a szellemi vagy anyagi tulajdon fitogtatását, az oktalan költekezést. Takarékos volt, hogy biztosítsa a maga és családja függetlenségét és jövőjét. Ifjú korában maga keserűen érezte az anyagi tartalék hiányát. De soha, még sanyarú sorsában sem dolgozott csak pénzért, és tudott nagylelkűen, bőkezűen költekezni ott, hol arra igazi okot látott.

Kedves, vendégszerető házigazda; barátai, tisztelői, tanítványai nem felejtik el egyhamar a csendes vidámság napjait, melyeket házában eltöltöttek. Úgyszintén a falu népe a jószívű, elnéző nagyságos urat és nejét. Szent Bertalan apostol és vértanú napján, csendes nyári alkonyatkor fogadta be a szadai temető sírja Székely Bertalan hűlt tetemét. Koporsójára nem zuhantak kegyetlen dübörgéssel a hantok: a falusi sírásó, magyar szokás szerint, padmalyt vájt

a sír oldalába; így a koporsót nem érte a göröngy, a kő, e földi életben az apostolok, a vértanúk jutalma. E jutalomból sokszor jutott Székely Bertalannak rész földi vándorútján, hiszen a művészetnek igazi apostola volt s megszenvedte az igazsághoz való törhetlek hűségét sokszor.”

Székely Bertalan emlékezete

Írta: Schauschek Árpád.

Sok híres ember kötődött Szadához.

Csokonai Vitéz József tanító a költő Csokonai Vitéz Mihály rokona.

Fáy András író, politikus, akadémikus, az első magyarországi takarékpénztár alapítója a „haza mindenese”, aki 1832-ben Szadai református templomban kötött házasságot.

Legéndi Julianna (Szada, 1846. aug. 27.–1922. jún. 15.) 1867. szept. 8-án ment férjhez Juhász Sámuel földműves, kapás emberhez, akivel a 20. számú házban laktak. Első gyermekük, Lídia 1868. máj. 26-án jött a világra. I. Ferenc József osztrák császár és magyar király és Erzsébet, „Sziszi” bajor hercegnő legkisebb leánya 1868. ápr. 22-én született Budán. A Mária Valéria névre keresztelt hercegnő 328 év után az első volt, aki hatalmon lévő uralkodó gyermekeként magyar földön látta meg a napvilágot. Erzsébet kívánsága volt az is, hogy Mária Valéria a budai várban szülessék meg, az ő akarata volt, hogy Gödöllőre hozzák a csecsemőt, mely kastély koronázási ajándék volt. Erzsébet királyné viszont ajándéknak szánta a magyar nemzet számára Mária Valériát, azért is volt magyar parasztdajkája, és azért is tanították magyarul a csöppséget a dajkán kívül mások is. Erzsébet királyné 1868. jún. 9-én elutazott ugyan Magyarországról és magával vitte a csecsemő Mária Valériát is, de 1868. augusztus végén visszatért Budára-Gödöllőre. Ezután választották ki Szadáról az új dajkát, Erzsébet ugyanis korábban már több dajkában „csalódott”. Felfokozott lelkiállapotba került Mária Valéria legkisebb „betegségére” is, olyasmire is, mint a fogzással természetesen fellépő láz. Szoptató dajkának Szadáról meghívták Juhász Sámuelné, született Legéndi Juliannát (a korabeli nézetek szerint úriasszony nem szoptathatta gyermekét) a színtiszta magyar faluból származó parasztasszonyt, egy szőlőkapás ember feleségét. Ez a „politika” beleillett Erzsébet királyné koronázás utáni magatartásába, gondolkodásába és fellépéseibe, melyekkel a magyar

nemzetet kívánta előnyökhöz juttatni. Emlékét 2001-ben az anyaság és a dajkaság tiszteletére újjáépített gémeskút őrzi.

Sisi azonban nem csak a dajkán keresztül kötődött Szadához. Az emlékezet úgy őrzi, hogy gyakorta átlovagolt Gödöllőről Szárára, felkapaszkodott a Pejacsevich-kastély felső kertjében lévő Bagolyvár grádicsán, és olykor órákig elüldögélt a terméskőből rakott kilátótoronyban, élvezve a magányt és a csendet. Egyszerűen nem tudott betelni a gödöllői lankák látványával.

Emlékhelyek

Damjanich emlékhely

A tavaszi hadjárat során 1848/49. április 9-10-én Szadán táborozott Damjanich János tábornok és a III. hadtest, ennek tiszteletére Sárai Nándor faragó által készített emlékhely.

Malom- emlékkő

A Páskom felé vezető úton, a Papgát-patak folyásának kezdetén, egy kőbe gravírozott vízimalom rajza mutatja, hogy itt egy ősi vízimalom állt, amelyet a Papgát-patak hajtott.

I. és II. világháborús emlékmű

A Faluház parkjában, a főút mellett áll a hősi emlékmű, amelyet 1937-ben avattak fel az I. világháborúban elesett szadai katonák tiszteletére. A szobor Siklódi Lőrinc alkotása. A település lakói 1989-ben a kőbe vésett névsort a II. világháborús hősök és áldozatok nevével egészítették ki. Az emlékmű 2014-ben az I. világháború kirobbanásának centenáriumi évében megújult és hangulatának megfelelő esztétikus térburkolatot kapott

Földvár

A szadai földvár régészeti bizonyítékok szerint már állt a Várdombon a XIII. században. A késő Árpád-kori vár a Zada-i köznemesi családnak adott otthont közel 100 évig. A XIV. sz. közepén megszakadt a férfiág, mivel az utolsó Zada-i (Tamás) fiúörökös nélkül halt meg, így a királyra szállt a birtoka. Elárvult a szadai földvár. Az idő sok évszázadon keresztül pusztította. A Rákóczi-szabadságharc idején valószínűleg táborrá alakította a kuruc sereg. Még 1978-ban állt a vár maradványainak jó része. Ásatásokat, régészeti kutatásokat folytattak benne. A földvár helyét 1996-tól a közadakozásból állított emlékkő jelzi. A helyi emlékezés szerint a vár megközelítését több rejtett út szolgálta. Közülük egy erdei ösvény, a Varga út, elvezet a falu közepére.

Dobogói Szabadidő Park

A parkavatás a millenniumi záróünnepség része volt. Itt áll a Rákos-patak szadai forráscsoportját jelző kő, a közkút vizével. A jelző Nagy Ferenc, Bajkai János, Harsányi Sándor, Pántlik Antal és társai munkája. Mellette áll a Nagy Sándor csillagász által tervezett Napóra.

Szent Jakab apostol keresztje

Okmányok és levéltári iratok alapján a Mogyoródra vezető út mentén volt Szada és Veresegyház egykori előtelepülése: Szentjakab falu. A nevéből és régészeti kutatásokból is lehet következtetni arról, hogy a falunak temploma is volt, melynek építőköveiből kettő az út mentén felállított kereszt tövébe is került. Az ősi település idősebb Jakab apostolról kapta a nevét, akinek alakja az út mellé állított kereszt szerves része. Polyák Ferenc fafaragó mester alkotása a török időkben elpusztult Szentjakab falunak és a sok ezer hasonló sorsra jutott magyar falunak állít emléket.

Kastélyok, kúriák, villák

A reformkor a XIX század első felében megkezdődött az „úri világ” kitelepülése a természeti szépségekben gazdag Szadára.

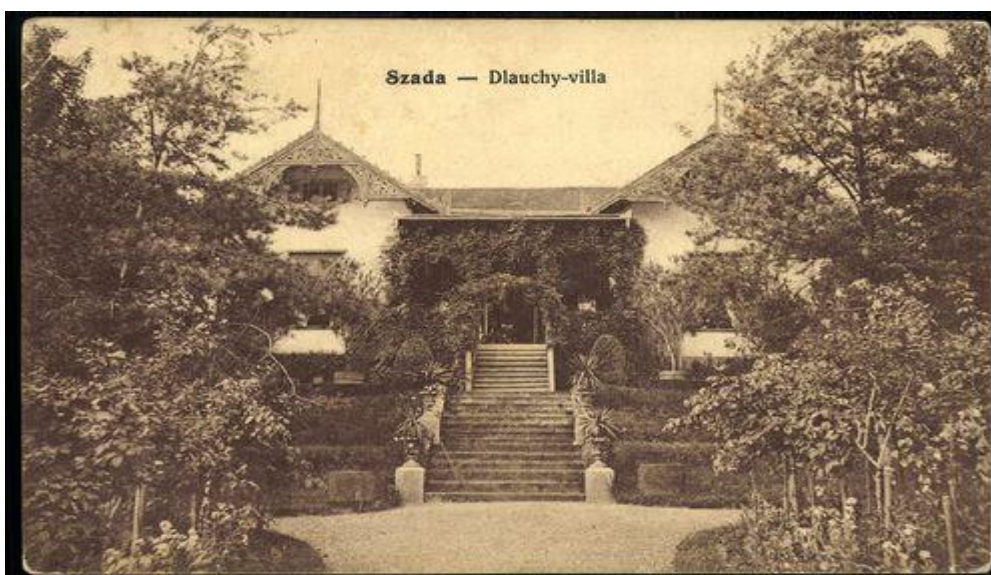
Kúriákat építettek zömmel a település északi szélén építetők igényességéről árulkodnak az építészeti faszerkezetek, mívés ajtók és ablakkeretek, kerti lépcsők díszkertek.

Szadán vásárolt kúriát, villát Kisfaludy Lipthay János műegyetemi tanár, Csáky Rudolf a főrendi ház tagja, Rudnyánszky Ferenc ügyvéd és már említett Székely Bertalan festőművész.

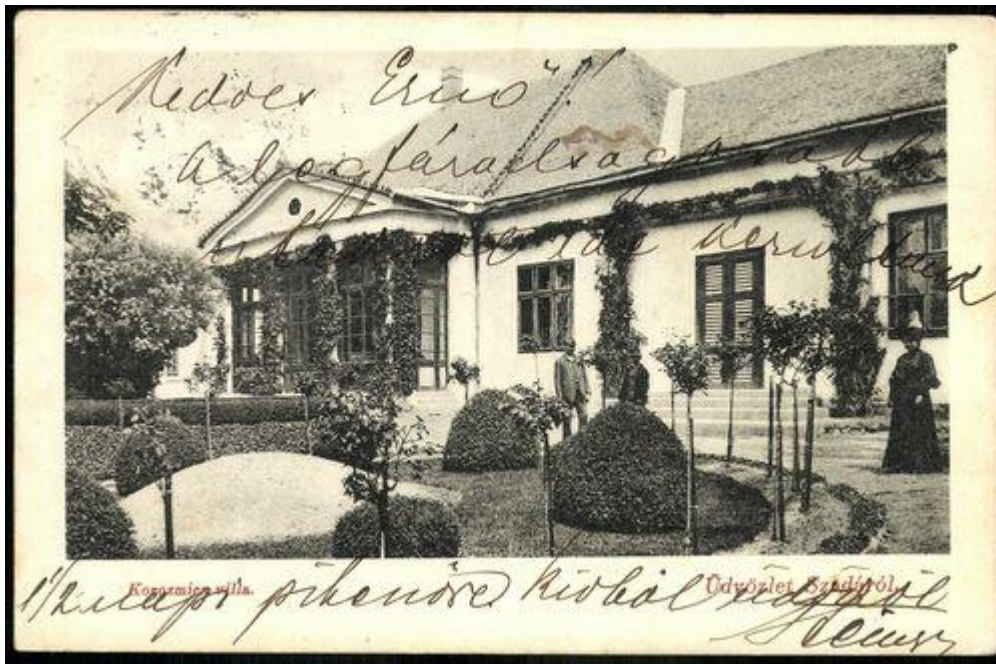
Megfordultak szadán a Pajecsevich, Kerekes, Kvassay, Röck, Stettina, Rónai, Dlauchy, Kollerffy, Bánó, Guary, Hajós, Zalay család.

Stetina Villa

Dlauchy -villa

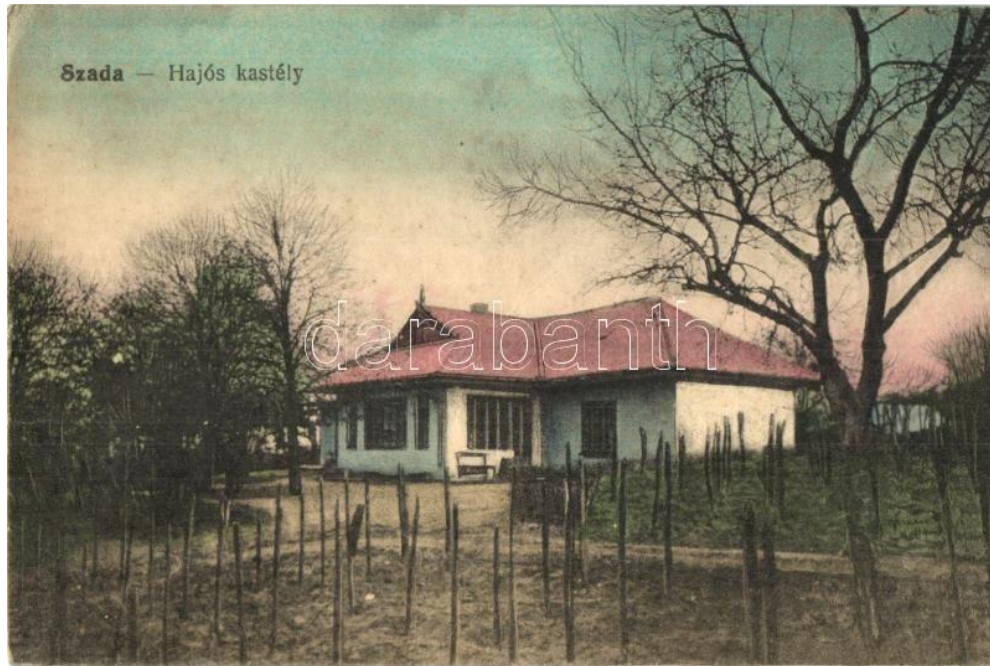
Korozmica villa

Götz villa

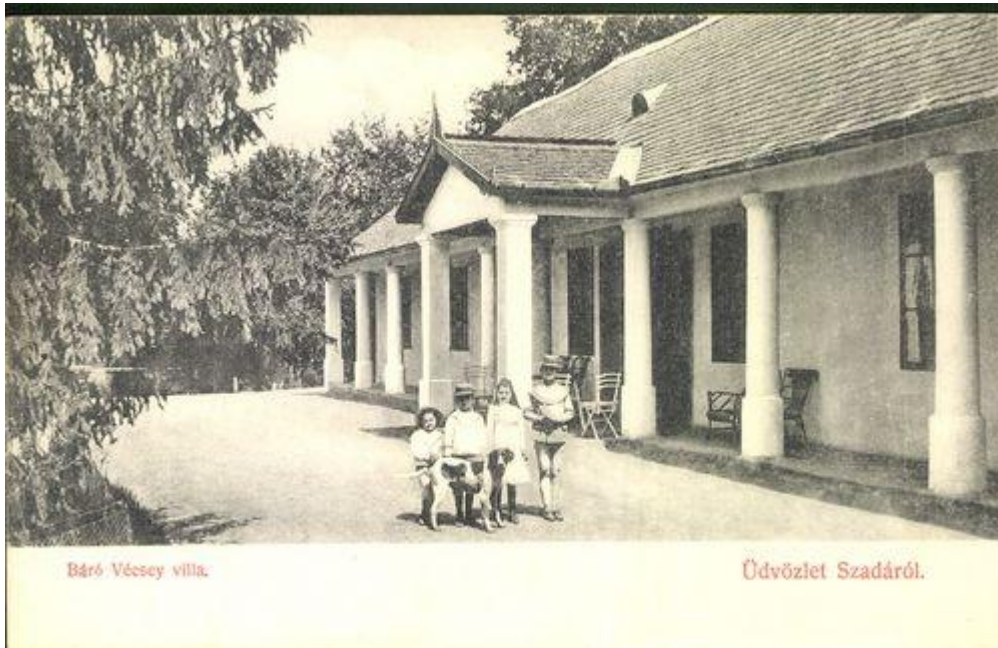
Guary-villa

Hajós -villa /Röck/

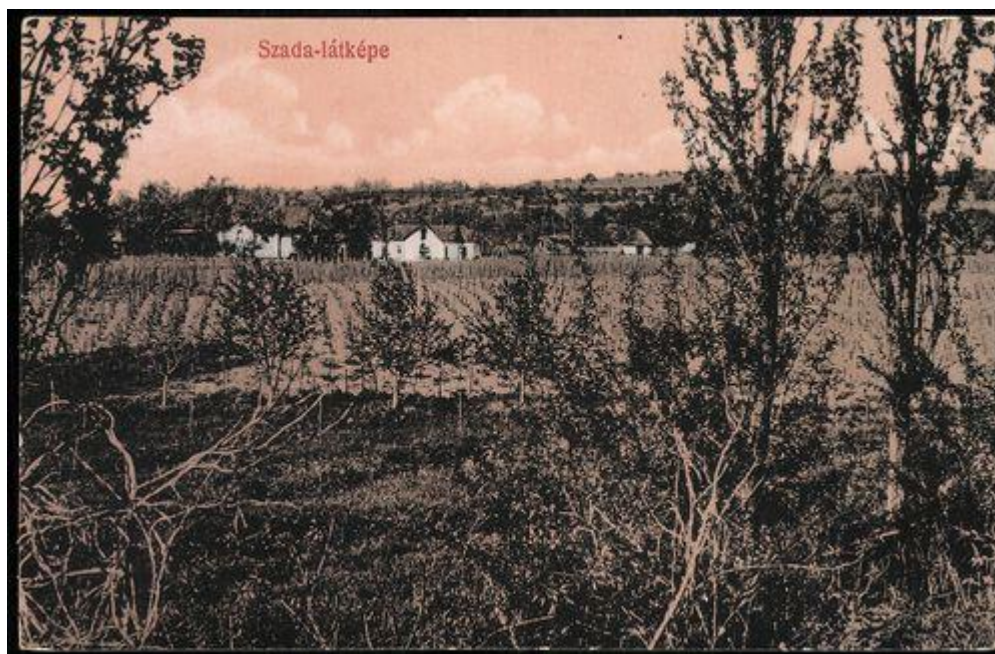

Kerekes Villa

Vécsey villa

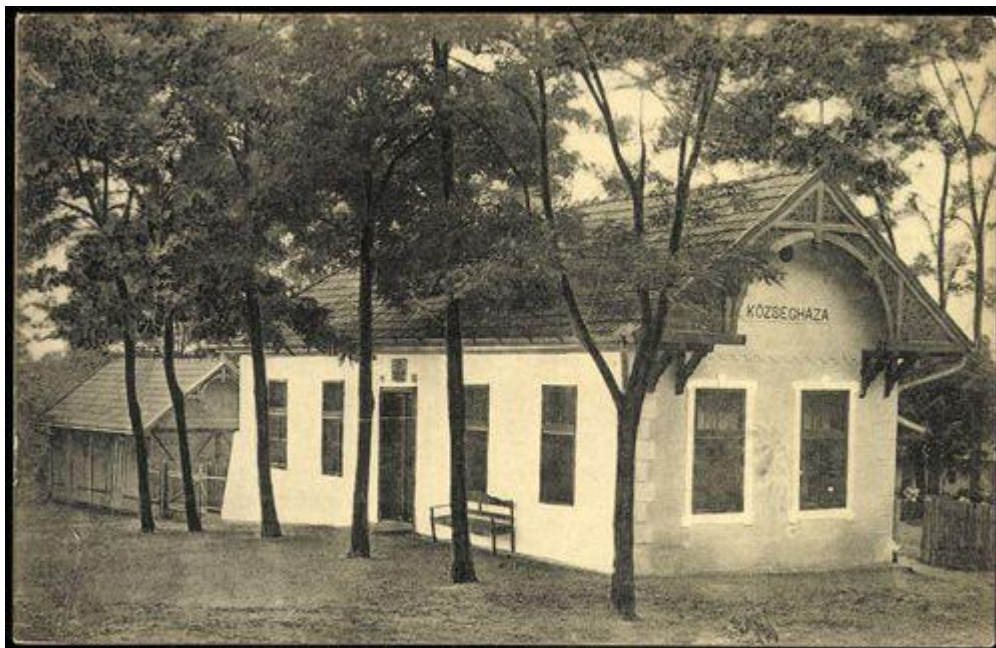
Szada képekben

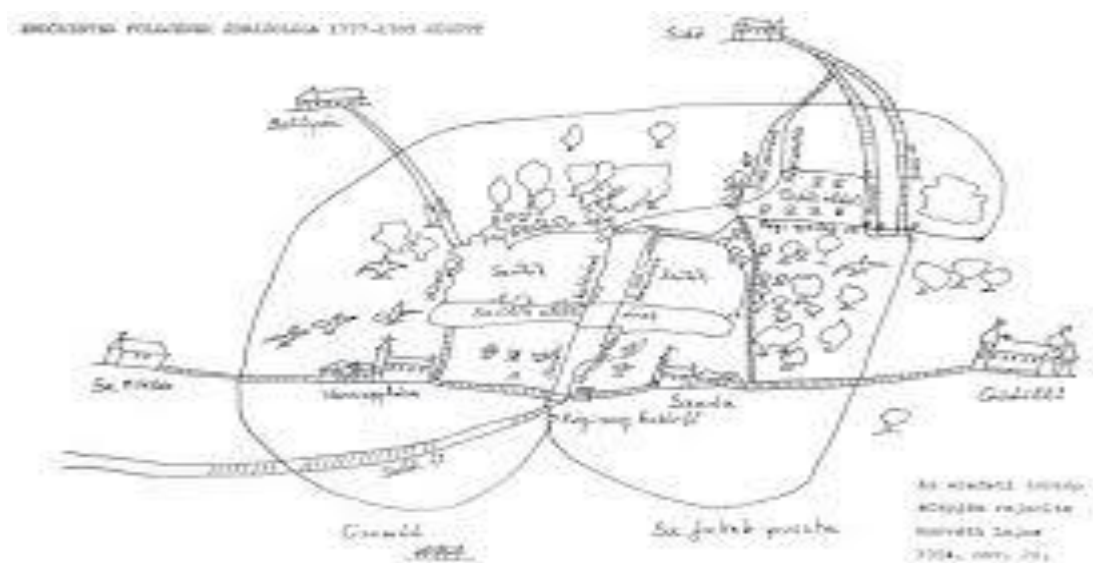

SZADA látképe

Nyaralásra, üdülésre vagy hétvégére jöjjön Szadára!
 Jöjjön a csend és nyugalom nagy kertjébe, ahol nincs kioskó korzó, nagytársaság csak az érintetlen természet a madarak dalával. Nincs itt semmi szélsőség, sziklacsúcs, mélység, vagy síkság: enyhe lankái tele változatossággal a természet bájával. Ebben a környezetben idegei megnyugszanak, lelke, teste felüdül. Mindig lengedező szellő a meleget enyhíti, estefelé a levegő mérsékelten lehül. Világos homokja a gyermekek fejlődésére, gyógyulására igen jótékony. Sok jó gyümölcs és jó ivóvíz. A község 240 és 345 méter magasságok közt fekszik és minden pontjáról 25–30 km széles Dunavölgy tárul szeme elé. Esténként gyönyörű naplementék. Az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség szervezetében (Bp. II. Hunyady J. ut 1. vagy Vendégforgalmi Bizottság Szada Pm.

Szada térképe régen

Szada átalakul. Pest alig egy macskaugrásnyira van tőle, az út a sztrádán csak néhány perc. Nem csoda, hogy a falu mostanában új kiköltözési hullám tanúja. A domboldalon végig pillantva már most látható, hogy száz év múlva az akkori helytörténészeknek is lesz miről gondolkodniuk.

Szada madártávlatból

https://www.youtube.com/watch?v=7Um_nSO0A2g

3. Épülettörténete

Az otthonnak helyet adó Rudnyánszky-Vécsey villát először 1871-es anyakönyvi bejegyzésekben említik. A második katonai felmérés / 1806-1869/ térképén már L alaprajzú, hosszabb szárnyával észak-nyugatra néző és parkkal övezet épületként rögzítették a villát.

A faluközponttól távolabbi Várdomb mellett északra vezető út mentén áll. Építtetői és első lakói a Rudnyánszkyak, akik 1860-ban költöztek Szadára. Tervezőjének és építést irányítóinak a nevét, illetve az építkezés részleteiről sajnos nem maradt fent írásos dokumentáció. Egyszerű struktúrájú részben alá pincézett úri lak. Építészetének idejét 1864-1871 közé teszik. A harmadik katonai felmérés /1869-1873/ bejegyzéseiben észak felől már új szárny látszik, ebből következtettük arra, hogy U alakúra bővítették a kúriát. Említenek még a feljegyzésben egy közel négy hektáros angolkertet.

Vécsey villa kertje, ős fás park idős fákkal (fűz, platán, gesztenye, hárs). A park aljában 3 patak táplálta kis halastó van. Haborítatlansága miatt állatok élőhelye, pl. vadkacsák költőhelye. A Hajagos patak forrása is itt található. A kis tó alkalmas volt horgászatra, a forrás vize pedig ajánlott volt fogyasztásra, így ide jártak ivóvízért.

A belső udvar felől nyitott tornác látható ezekező dór oszlopokkal támasztották alá, sajnos a dór oszlópfőket ma már nem lehet látni mivel átvakolták, a régi fotokon azért még felismerhető az épület ezen része.

Az épület utcai frontja is hasonlóan egyszerű kialakítású volt, három szárny kis belső udvart fogott közre. Ezt a formáját a kúria fél évszázadig megőrizte.

Jelentős átalakításra 1909-ben került sor, Kós Károlyt /1883-1977/ nemzeti építészet jelentős alkotóját kérték fel. Sajnos a tervek nem maradtak fent de Kós feleségének Balázs Idának 1910. február 14 -i levelében az alábbiakat írta

” Most készítettem el báró Vécseynek Szadára /.../ átalakítási meg hozzá építési tervet. Van neki valami öreg rossz kastélya. Ehhez terveztem egy új szárnyat a régit átalakítottam”.

Az önéletrajzi írásában /1910/ is megemlíti a kastély átépítését.

„Ezen a télen Vécsey István báró földbirtokos bízott meg a szadai udvarházának bővítési munkáival / emelet ráépítés, földszinti átalakítás és toldás./”

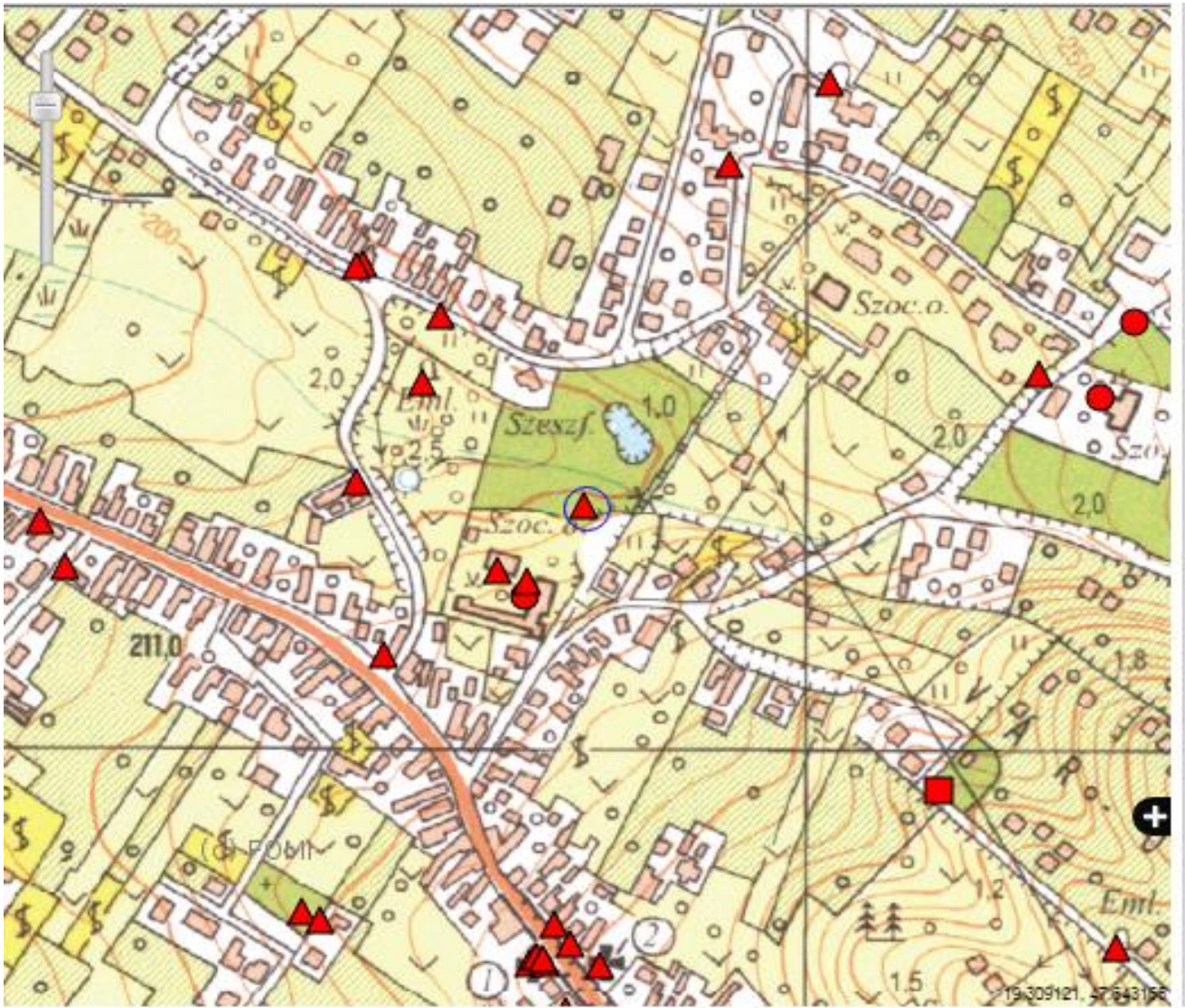
A Kós féle tervezés nem csak az épület terjedelmét növelte meg, hanem az U forma megszüntetésével és a főszárny szélességének duplázásával, a stílusát is megváltoztatta az épületnek. Ez leginkább az utca felőli homlokzaton nyilvánul meg. A ház zártabb, kissé erődszerű lett és kontyolt tetőt kapott. A nagy szimmetrikus falfelületek dominálnak, a bejárat fölött zárt erkélyként, lépcsőház húzódik meg. Belső udvari homlokzatra került át a főbejárat. Megtartotta az eredeti oszlopsoros tornácot, viszont a kiugró nyeregszerű középrészt kiemelte és négy oszloposra bővítette. Dél felől új szárnyat is emeltek. A munkálatok 1910-ben kezdődtek és 1911-ben be is fejeződtek. Erre utal lépcsőt tartó gerendába vésett felírata ami a mai napig megtekinthető. ÉPÜLT A /NNO/ D/OMINI/1911.

A kúriát a későbbi évtizedekben nem alakították át. A kibővített kúria tágas 20 helyiséges L alakú ház lett. Főszárny emeletén lakószobák, földszintjén a lakószobák mellett előszobát, étkezőt, társalgót és a különböző gyűjteményeknek/ könyvtár, régészeti és természetrajzi gyűjtemény/ elhelyezésére szolgáló nagy szekrényeket befogadó termet alakítottak ki. A földszint oldalszárnyába voltak vendégszobák, a konyha, mosókonyha és a kocsiszín. 1920-as években melléképületeket építettek ebbe kapott helyett a fafűrészelő, takarmányraktár, különböző olak, és a víz bevezetésekor ide építettek egy puritán sátoztető víztornyot, amely a forrásokból nyert vízzel látta el a háztartást.

A Kós féle átalakításkor a külső homlokzat földszinti felületeire apáca rácsokat szereltek, erre futtattak növényeket. A belső kertszabályosan nyírt növényzetű kert került kialakításra.

4. Élettörténetek

Dezséri Rudnyánszky Ferenc és Rába Izabella leánya, Róza Anna Izabella Mária 1872. szept. 12-én született Szadán és férjhez ment hajnácskői és vécsei báró Vécsey István honvédhuszár főhadnagyhoz. Első gyermekük, Ágota Mária Izabella Ida 1891. aug. 20-án született Szadán. Ez a lány eladó sorba kerülve, 1911. aug. 1-én házasságra lépett Kvassay Istvánnal Szadán.

A Vécsey család tehát a XIX. század végétől kapcsolódik Szadához, a Rudnyánszky házasság révén. 1945-ig István és Róza, valamint hat gyermekük és unokáik életvitelszerűen laktak a szadai házban, de legalábbis sűrűn visszatértek, látogatták a család itt élő tagjait. Trianon után legkisebb fiuk, Vécsey István a Kassa melletti Szilvásújfalura, felvidéki birtokaik egyikére költözött családjával, hogy birtokaikat kezelje a polgárinak nevezett Csehszlovákiában a két háború között. Öt gyermekük lévén, 1945-ben, amikor a hírhedt Benes-dekrétumok alapján, két főbenjáró bűnben (arisztokrata és magyar) vétkesnek találták mindenüket elvették, kénytelenek voltak József fiukat Szadára küldeni ugyancsak József nevű nagybátyjához, hogy megélhetési gondjaikat enyhítsék. Ez a nagybácsi jogi és közgazdasági doktorátussal rendelkezett. Az 1930–1940-es években Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye árvaszékének egyik ülnöke volt. Doktori értekezését Csonka Magyarország vízenergia-gazdálkodásáról írta. A Chinoin segéd munkásaként ment nyugdíjba. 1987-ben bekövetkezett haláláig megszakítás nélkül Szadán élt és köztisztelet övezte. Az ifjabb Vécsey József Szadán ismerte meg leendő feleségét, Bartl Erzsébetet. A férj faipari technikus oklevéllel rendelkezett, az ötvenes évek káderpolitikája ennyit engedélyezett számára. Az ifjú feleség orvos szeretett volna lenni, de férjének bárói származása miatt ez sem válhatott valóra. Fiuk, Vécsey László építőmérnöki és gazdasági mérnöki diplomát szerzett. Szadán 1998-ban elnyerte a szadaiak többségének bizalmát és polgármesterré választották.

Vécsey László 2010 óta országgyűlési képviselő. A mellékletben csatoljuk a pályázathoz segítségként nyújtott levelét, amiben családjának történetéről ír.

Rudnyánszky Ferenc és leszármazottjai többek között a Vécsey család is Szadán nyugszanak a Rudnyánszky Kápolna Kriptában és a körülötte levő sírkertben. A kápolnát és a kriptát is Rudnyánszky Ferenc építette.

MAGYARÁZAT A CSALÁDFA KIVÁGATÁHOZ

A Kúria első tulajdonosa a családból István dédapám (3. számmal jelölve). József főherceg köréhez tartozott, bejáratos volt a gödöllői kastélyba. A főhercegtől a közös vadászataik emlékére kapott néhány apró relikviát máig őrzi a család.

Az 1900-as évek elején Koós Károly tervei alapján átépíttette, bővítette, korszerűsítette a kúriát. A kor legmagasabb igényeinek megfelelő saját folyóvizes vízellátó rendszer készült, mosoda, fürdők, vízóblítékes illemhelyek. Generátor biztosította a villanyvilágítást.

A környék notabilitásai, kormányzati emberek, művészek sűrűn látogatták a házat.

Róza dédmamával 6 gyermekük született, közülük a legkisebb István nevű nagyapám (2. számmal jelölve). Apám József (1.), fiam Kristóf és férfi ágon jelenleg 2 fiúunokám van, Zalán és Boldizsár.

Róza dédmama 1910-ben, nagyon korán megözvegyült. Akkortól 1948-ban bekövetkezett haláláig egyedül nevelte hat gyermekét.

Legnagyobb lánya, Ágota révén 3, István nagyapám ágán 5 unokája volt. A gyerekek, az unokák és a család más ágairól származó unokatestvérek gyakran megfordultak a kúriában, sokan életvitelszerűen itt éltek, a rokon gyerekek közül is sokan itt töltötték a nyarakat.

Idős korára édesapám József nevű nagybátyja (4.) maradt vele támaszul a háznál. Dr. Vécsey József haláláig Szadán maradt, kapocs volt a világban szétszóródott családtagok között. Osztatlan tisztelet övezte őt Szadán, „Józi bácsiként”, az „öreg báróként” emlegették. Trianon után a család birtokai néhány apró kivétellel elvesztek a trianoni utóállamokban. Közgazdász doktorként Jósi bácsi az István dédapa által kialakított angolparkot fejlesztette (teniszpálya, tó, sziget, kis hidak, botanikai különlegességek, faritkaságok telepítése). Gyümölcsösöket telepített (Péceli barackültetvénye országos elismerést nyert), a kert végébe szeszfőzdét épített, hogy segítsen Róza mamának a családot eltartani. Közigazgatásban dolgozó, köztisztviselőként részt vett a közelemben, Szada életében, magas beosztású tisztviselők, politikusok látogatták a házat.

Érdekes mozzanat: Gödöllői főszolgabíróként a húszas években például vitáz Endre László is. A családi szájhagyomány szerint a harmincas évek végére fajvédő nézetei és tevékenysége a család számára erkölcsileg vállalhatatlanná vált, ám időközben Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánjává nevezték ki. A megye legmagasabb rangú tisztviselőjének tisztelgő látogatását nem illett volna visszautasítani, ezért amikor lóháton megérkezett az udvarba, senki nem fogadta őt, saját kezűleg kellett bekötnie a lovát az istállóba. Értett a jelzésből, az volt az utolsó látogatása.

1939 után a megszállt Lengyelországból menekülő családokat láttak vendégül, némelyikkel barátság alakult ki közöttük, amit később a nyugati emigrációban Ágota, Gábor és Sándor tovább ápoltak.

A Bécsi Döntések után a Felvidék visszatért déli részén a család visszakapta az elvesztett birtokok egy részét, István nagyapám odaköltözött a családjával, hogy gazdálkodni kezdjen.

1945-ben István nagyapámék az ismét elcsatolt Felvidékről apámat, Józsefet (I.) hazaküldték Szadára, onnantól Róza dédmama, majd halála után József nagybácsi(4.) egyedül nevelte őt.

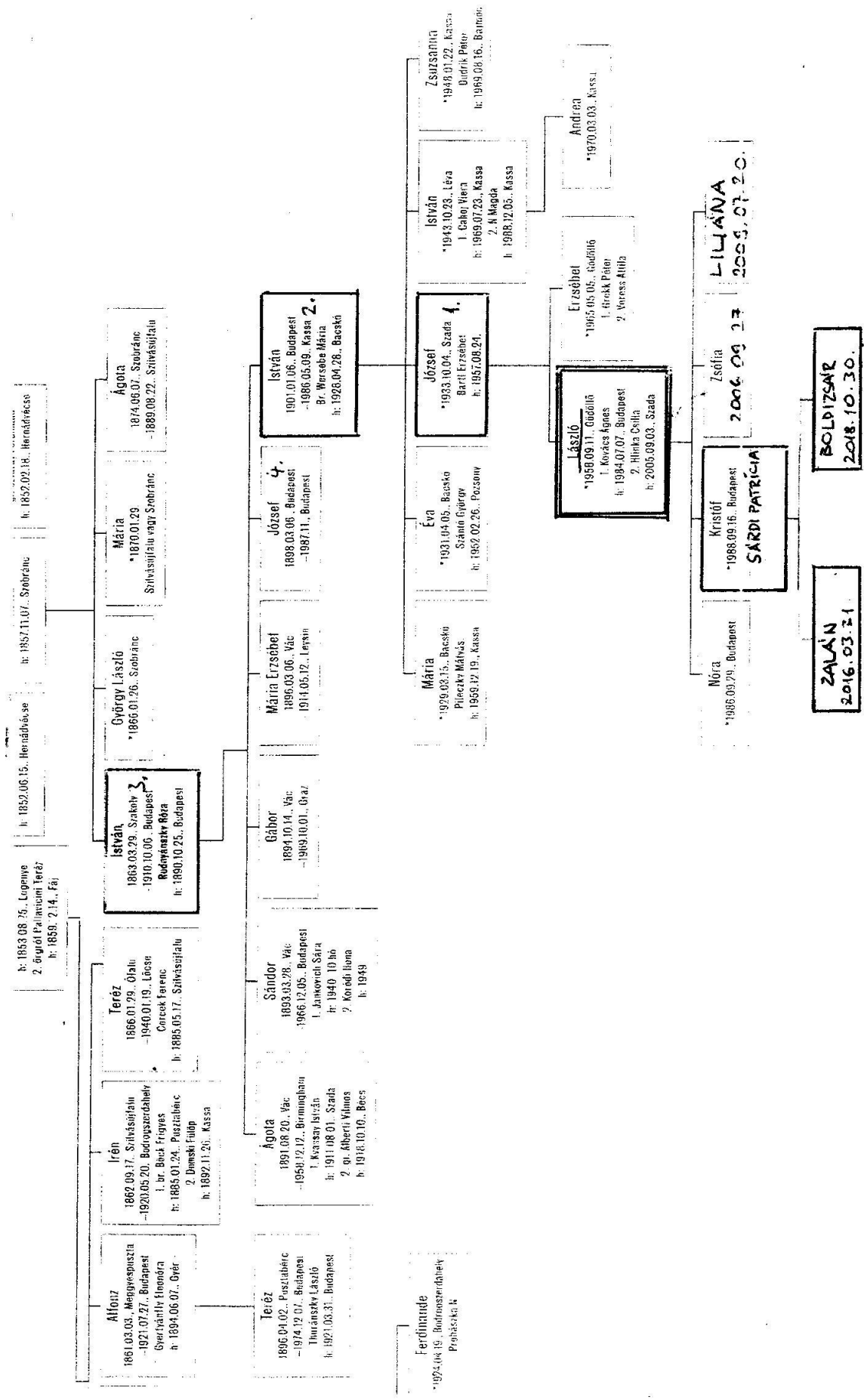
1951-ben a házat minden tartozékával, a József nagybácsi által épített és üzemeltetett szeszfőzdével együtt elvették és kártalanítás nélkül államosították. József nagybácsit és az akkor 18 éves apámat kitelepítették. Apám a származása, káderlapja miatt érettségi után nem tanulhatott tovább.

Érdekes mozzanat: a családi hagyomány szerint Józsi bácsinak a család orvosával pár héttel korábban titokban megüzenték, hogy el fogják venni a házat és kényszerlakó helyet fognak kijelölni számukra. „Kegyként” Józsi bácsinak fölajánlották, ő döntheti el, mi legyen a házban a továbbiakban. Választhatott, hogy „aggok háza” vagy katonai kaszárnya legyen.

Így lett a kúria 1951-től idősek otthona, amit még a hetvenes években is „aggok házának” neveztek Szadán.

Szadai 2020. 05. 29.

Az otthon története

1951 óta működik szociális otthon az épületben régi elnevezéssel „aggok háza”

A fenntartó Gödöllői Járási Tanács lett egészen 1976-ig, akkor a Gödöllői Városi Tanács VB. felügyelete vette át a fenntartó szerepét 1990-ig.

Fenntartó váltással Pest Megyei Önkormányzat lett a fenntartó 1990- 2011-ig. Itt már a ciklus záró dokumentumokban Margita Otthonként említik az otthont.

2011-2012.ben egy évig IRMÁK UTILIS Nonprofit KFT látta el a fenntartói feladatokat.

2012-ben vette át a fenntartó szerepet a Szociális Gyermekvédelmi Felügyelet.

Margita Idősek Otthona 2016. november 1. napjával a Pest Megyei Viktor Egyesített Szociális Intézménybe történő beolvadással, jogutódlással megszűnt.

Ez idő alatt rengeteg változás történt. Sikerült megtalálniuk volt nővérkének Molnár Attiláné Lidi nénit, aki 1977-ben került az otthonba, mint segédápoló és 23 évig dolgozott itt.

Nagyon sok érdekes dolgot mondott el nekünk. 1977-ben már két épület volt található a telken addigra felépítették a férfi épületet, úgy emlékszik kb. 1-2 éves épület volt akkor. Akkori vezető Rozsnyai Péterné volt, nyugdíjba vonulása után Csatlós Magdolna, Dobóné Tóth Eszter és Várhegyiné Mór Rozália váltották egymást vezetőként.

Az ellátottak száma 70 fő volt mindenholnan érkeztek hozzájuk idős ellátást igénylők.

A női épület egyik felében csak házaspári szobák voltak itt 6 szoba volt kialakítva. / itt most jelenleg 4 szoba van kialakítva/. Az emeleten voltak a raktárok és a könyvtár abban az időben.

Víz, nem volt a házba bevezetve csak az udvaron volt onnan hordták be fürdetéshez, főzéshez, takarításhoz. A jelenlegi mosoda épülete már meg volt, de teknőben mostak kézzel és a padlásra hordták fel a ruhákat szárítani. Fűtés cserépkályhákkal oldották meg illetve fa és szén tüzelésű kazánokkal.

A jelenlegi konyha épülete akkor még nem épült meg. -A mostani konyha építése 1982 évben kezdték el építeni. - A konyhában fa tüzelésű nagy sok lapos sparhelt volt. A konyhai alapanyagokat a dolgozók össze fogva termelték meg a pálinka főzde melletti „báró kertben”. Állattartás is folyt, disznóvágások is voltak.

A" felső ház", ami jelenleg a gyerekorvosi és védőnői rendelőnek ad helyett akkor már meg volt. Hetenként váltották egymást a nővérek egyik héten a kúriában dolgoztak másik héten a felső épületben. Műszakonként általában egy nővér volt ritkán voltak ketten beosztva, három műszakos munkarendben dolgoztak.

Abban az időben társadalmi munkát is végeztek mesélte Lidi néni. Busszal jöttek értük és vitték Őket takarítani az akkor épült Kistarcsai kórházba. Nagyon szeretett itt dolgozni teljesen más világ volt számíthattak egymásra az emberek, nem csak dolgoztak mondta, hanem nagy mulatságokat is rendeztek az idősek otthonában. Nyugdíjba vonulása után még hét évig járt vissza dolgozni.

Vécsey József báró úrral nem szakadt meg a kapcsolat az idősek otthonába járt be sokáig ebédelni., mesélte Lidi néni, nagy tisztelet és szeretet övezte.

Felújítások

1990-ben felújították a kiszolgáló helyiségeket, a dolgozók részére ebédlőt, mosdót, irodákat alakítottak ki. A lakók részére ekkor lett kialakítva a kis teakonyha, foglalkoztató helyiség.

1991-ben lett felújítva a férfi épület, ki lett tisztítva az otthont övező őspark, kialakították most is látható kis tavat, parkosítottak.

1992-ben a főépületen teljes tetőfelújítása történt, felújították továbbá a mosodát.

1993-ban főépületben és mosodában belső felújítások történtek, berendezéseket is kicserélték.

1994-ben a férfi épület férfi épületet kifestették, és a felső házba bevezették a gázt.

2000 -es évektől is folyamatosak a kisebb átalakítások a egyik nagyobb beruházás volt 2015-ben a férfi épületben nyílászáró cseréje.

A pályázathoz felhasználtforrások:

- Fejezetek Szada község történetéből
- Szada képes vendégváró
- Szadai kúriák és villák
- Szada képeslapok és fényképek tükrében

Napjainkban otthonunk

Férfi épület

Női épület

Női épület tornác

Régen

és ma

